

Verslag Binckcafé 2: Cultuur als motor

Locatie: De Besturing, Saturnusstraat 91, Binckhorst

Datum: woensdag 27 oktober 2009

'Saaïheid als grootste troef'

Wat kan de ambitie van Den Haag Culturele Hoofdstad 2018 betekenen voor de ontwikkeling van de Haagse Binckhorst? In de loods van De Besturing, de imposante werkplaats waar uurloners tot voor kort schepenbesturingssystemen maakten, maken jonge ontwerpers nu kunst en vertier, en praten beleidsmakers over de toekomst van het gebied.

Tijdens het Binckcafé Cultuur als Motor op 27 oktober peilde gespreksleider Tarik Yousif de meningen van experts als Evert Verhagen, projectmanager Westergasfabriek, Bert van Meggelen, voormalig intendant Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001, Rob van Eijkeren, directeur Vestia Den Haag Zuidoost en Patty Broese van Groenou, projectverantwoordelijke bij het Cultureel Maatschappelijk Energiebedrijf PIP.

Na een muzikaal voorproefje van Festival Langweiligheit en een portie authentiek Italiaanse gehaktballen, gingen architect Corine Keus en gemeentelijk gebiedsdirecteur Dick van de Harst de strijd aan tussen winstgevende woningen en het behoud van de bestaande bedrijven.

"Den Haag moet haar saaïheid koesteren, wil ze een kans maken om in 2018 de Europese Culturele Hoofdstad te worden", zegt stadsontwikkelaar Bert van Meggelen, "alleen door dat als urgentie naar voren te schuiven, is het duidelijk dat er een plek moet komen die anders is: de Binckhorst. Hier ligt een kans een ongekend soort openbare ruimte te scheppen, zoals die in Nederland nog niet bestaat." Als het aan Van Meggelen ligt, veegt de gemeente haar plannen voor de transformatie van het bedrijventerrein van tafel, en scheidt het een regelarm gebied waar lokale ondernemers tenminste 20 jaar de kans krijgen om iets te laten ontstaan dat zich aan de reguliere keurigheid onttrekt.

Ook Evert Verhagen, voormalig projectmanager van de Westergasfabriek, vindt dat Den Haag snel een urgentie moet verzinnen om het proces op gang te brengen. "Het doet me hier denken aan Zürich West: ook aan de andere kant van de spoorlijn, in een saaï stad met zoveel geld dat alles kan. Schitterende grote hallen met prachtige bovenlichten, en ze maakten er een parkeergarage van. Nee, dan steden met een terroristische dreiging; denk aan Ierland, delen van Antwerpen. Daar worden goede beslissingen genomen, omdat het anders uit de hand loopt."

Zorg dat het schoon, groen en veilig is, bepleit Verhagen, zodat mensen als hij er hun dochters 's avonds uit laten gaan. Momenteel voert de toegangsweg door een tunneltje met 25 leeggeroofde tasjes en een paar slapende mensen, wat het uitgaanspubliek niet erg geruststelt. Het Korzo theater is blij dat ze binnenkort weer terug naar het centrum verhuizen. Verhagen ziet hier een taak voor de overheid, terwijl Van Meggelen vertrouwt op de oplettende ondernemer die binnen een jaar of anderhalf ongetwijfeld met een pendeldienst in het gat springt.

De relatie tussen binnen en buiten is voor de toegankelijkheid ook heel bepalend, bepleit Verhagen. Zorg voor veel glas, veel ingangen. Laat zoveel mogelijk gebouwen staan, en zorg dat iedere plek minimaal 1 transparante ruimte op de begane grond heeft, die publiekelijk toegankelijk is. Cultureel ondernemer Patty Broese van Groenou kijkt bedenkelijk. "Er wonen hier ook mensen. Ik denk dat we weg moeten van het denken in plannen voor gebouw A, B of C. We moeten ons richten op het hele gebied, de verbindingen daarbinnen. Misschien ligt daar een taak voor de gemeente, terwijl de ondernemers in de gebouwen hun ding doen."

Eén van de dingen die je zou kunnen doen om de verbindingen in de openbare ruimte een impuls te geven, oppert Van Meggelen, is alle bewoners een fruitboom te geven, en de Binckhorst tot een openbare boomgaard om te toveren. Zo'n gezamenlijk project, met gezamenlijke baten, kan alle buurtgebruikers samen brengen. Het is eerder gedaan en het werkte, iedereen onderhield de bomen prima. Helaas is een deel van het industrieterrein momenteel nog flink vervuild, en dwingen gemeentepannen huidige gebruikers het terrein te verlaten voordat de bomen veel oogst zouden geven.

Geen megalomaan masterplan, maar een organische ontwikkeling vanuit de gemeenschap zelf. Het pleidooi van de genodigden wringt nogal met de ambities van de gemeente en mede-eigenaar Vestia. Ze hebben miljoenen in de Binckhorst gestoken met de bedoeling het gebied binnen 20 tot 30 jaar om te bouwen tot een winstgevend woon-werk gebied met 7.000 woningen, 200.000 m² kantoren, 65.000 m² bedrijfsruimte, 65.000 m² voorzieningen en 65.000 m² publiekstrekkende functies van (inter)nationale allure. Nieuw Binckhorst moet stoer, ondernemend, mondiaal, stedelijk en duurzaam worden. Om dat te realiseren moet er flink gesloopt worden, en moet een groot deel van de huidige bedrijven verhuizen.

In een studie van juli 2009 schetsen de E19 architecten Corine Keus en Nanne Verbruggen een alternatief scenario met 4784 woningen, 96.000 m2 kantoren, 210.000 m2 bedrijven en 16 hectare park. Door bestaande bedrijven te clusteren en verduurzamen, beargumenteert Keus in gesprek met Van Der Harst, creëer je meer ruimte voor woningen met behoud van de bestaande kwaliteiten van het gebied: de onderlinge relaties, de bijzondere gebouwen, de begraafplaats. Een reeks kleinere bedrijven heeft zich al achter hun anti-plan geschaard, veel echt grote vervuilers zijn het terrein al aan het verlaten. Toch vraagt de gebiedsdirecteur zich af of er zonder alle 7.000 woningen wel genoeg te verdienen valt. Uiteindelijk is het toch *all about the money*.

Voordat de investeerders zich doodstaren op het financieel rendement van het huidige masterplan, merkt Verhagen op, moeten ze zich realiseren wat de kunstsector net buiten het gebied doet. Met een theater in de achtertuin, zullen de omliggende woningen opeens veel meer waard zijn. Die waardevermeerdering zou je moeten meenemen in het doorrekenen van je plannen. “En was de creatieve sector niet de enige die in tijden van crisis bleef groeien?”, oppert de gespreksleider. Met de urgentie van de Haagse saaiheid, ligt daar wellicht de enige keus.

Verslag door: Klaartje Jaspers in opdracht van Stichting Podiumkunsten en Stroom Den Haag.